

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 36 K — h
pol leta : 13, —
četrti : 6, 50
mesec : 2, 20.

V upravnishvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10, —
četrti : 6, —
mesec : 1, 70.

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 66.

V Ljubljani, v četrtek 21. marca 1901.

Letnik XXIX.

Svetovna hegemonija.

Med tem, ko se bje pri nas majhni politični boj dveh strank, se na svetovnem pozorišču sklepa o svetovni hegemoniji, o razdelitvi svetovnega nadvladarstva. List „Zukunft“ je prinesel pred kratkim članek, v katerem trdi, da bodo v prihodnosti zavlada le celemu svetu štiri velevalsti, ki bodo pod svoj vpliv potegnile vse druge države. Štiri svetovna „imperija“, seveda v drugačni obliki, nego svoj čas Egipčani, Babilonci ali Rimljani, štiri velevalsti v obliki modernih držav bodo potegnile nase moč kapitala, industrije, podjetnosti in literature. V Aziji in v vshodni Evropi je Rusija gospodovalka, v Ameriki „Združene države“, v sredi Evrope je „Velika Nemčija“, ki razteza svojo oblast proti jugu in zapadu, in na morju in na otokih Anglija, ki bo s svojo industrijsko in trgovsko nadvlado nad velikanskimi prostori in najrazličnejšimi neomikani narodi se vzdržala z žilavo močjo na površju.

Velika Nemčija, katera se je rodila l. 1870, steza svojo oblast vedno bolj na široko. Proti jugu utrjuje svoj vpliv vedno bolj v Avstriji, in vsaka seja našega drž. zbora je odmev onih jeklenih kladiv, katera kujejo to svetovno moč. Pot do Trsta je geslo Velenemcem v Avstriji, a Nemčija z isto vstrajno zvitostjo utrjuje svoj vpliv na Holandskem in v Belgiji. Pot do Amsterdam — to je isto tako geslo nemški politiki, kakor pot do Kiačou. Veleobrtn in trgovina sta sredstva, s katerimi se sedaj redi nemška moč, da bukne ob pravem hipu na dan s tako silo, kot takrat, ko se je povisala na račun Francije.

Dogodki v avstr. drž. zboru zanimajo Francoze, kateri ostro opazujejo vsak napredek velenemške ideje v Avstriji. In takrat, ko se je zadnjič v avstrijski zbornici javno izrekla misel, da mora Avstrija pripasti Nemčiji, vzbudil se je tudi med Francozi zopet strah pred prisilovitim napredovanjem Nemčije.

Nemčija trosi sedaj po Evropi legendo, da s smrtjo Frančiška Jožefa se Cislajtinja

poniža v nemško pokrajino. Taka knjiga je nedavno izšla v Parizu, ki dokazuje z dejstvi in s številkami, da Avstriji ni pomoči brez Nemčije.

Francija pa strahoma gleda to napredovanje velenemštva, ker ji vedno bolj gine nada, da si osvoji zopet, kar je izgubila l. 1870, in ker čuti, da je politično in gospodarsko vedno manj zmožna kosati se z nemško velesilo.

Pariški „Univers“ pristavlja k temu razmišljanju: „Edino le to bi moglo ustaviti velenemško idejo, če bi se zvezale Avstrija, Rusija in Francija; le taka zveza bi mogla popraviti rušeno evropsko ravnotežje.“

Kaj pa vidimo v resnici? Avstrija se slabi z dualizmom in z obstrukcijo, Francija si izpodkopa svojo moč z neumnim bojem proti katoliški cerkvi, Rusija pa, ne meneč se za Avstrijo, išče na vshodu svojih interesov.

Tako se pomikamo vedno dalje navzdol na poševni ploski. Bijemo se za malenkosti, med tem nam rastejo pa sosedje čez glavo.

Kdo more rešiti Trst italijanskega nasilstva.

Ako se podaste iz Trsta v prijazno dolino Sv. Ivana, najdete na desni strani ceste, v bližini gozda (bosketa), množico delavcev, ki kopajo temelje prostranemu poslopju. Kaj se zida tukaj? Velika šola raznarodovalne „Lega nazionale“, ki že sedaj vabi sv. Ivanške otroke v svoje prostore z obljubo, da dobijo v novi šoli zastoj obleko in hrano. V bližnji prihodnosti imeli bomo torej tudi pri sv. Ivanu, v najodličnejše narodnem okraju tržaške okolice, središče italijanizatorske kuge, katera zadene mnogo, mnogo žrtev.

Opčine pa so itak že takorekoč zgubljene za nas. Še to jesen dovršijo na Opčine električno železnico iz mesta. Zemljišča ob cesti od „obeliska“ pa do vasi, dober kilometer razmaha, so že vsa razprodana. Kupili so jih italijanski židi tržaški, da si zgradijo tukaj letovišča.

V Šklednju je o zadnjih volitvah za deželni zbor že prodril italijanski kandidat. Vedno več se naseljuje tam italijanskih delavcev iz bližnje mestne klavnice. Na ljudski šoli v Šklednju imajo Italijani že več razredov, nego Slovenci.

Tako poplavlja italijanstvo vedno bolj in bolj slovensko okolico in, dasi je bridko, moramo prorokovati, da izgubi tržaška okolica v doglednem času svoje slovensko lice svoj slovenski značaj.

V tem oziru ne zadeva krivda nikogar, zlasti ne tržaških rodoljubov. To je naravni tok stvari, ter se moremo le čuditi, da italijanstvo ni še globlje prodrlo v naše narodno meso.

Kaj nam je storiti v očitnem takim dejstvu, da ohranimo Trst Slovenstvu in Slovanstvu?

Ne da bi pustili v nemar skrb za okolico, skušajmo si pridobiti v mestu samem trdnih tal; v Trstu samem zgradimo si trdnjavo, iz katere nas nihče ne prežene.

Marsikaj že je v tem oziru sicer že storilo, a veliko ledine še čaka delavnih rok. Delavci so se organizovali v dveh velikih delavskih podpornih in bralnih društvih, služkinje imajo svoj dom v „zavodu sv. Nikolaja“, razna pevka društva širijo navdušenje za sveto narodno stvar, inteligenca je zbrana v slovenski čitalnici, sedaj so se združili Srbi in Hrvati v „dalmatinski skup“, a tudi trgovci so se začeli gibati. Vzdržujejo si že nadaljevalno šolo, ki je še sicer v skromnih začetkih, ki pa obeta v bodočnosti velike koristi našemu narodnemu gospodarstvu.

Baš o trgovskem stanu sem Vam hotel napisati nekoliko misli, a ne le o slovenskih trgovcih, nego o slovenskih sploh.

Ako opazujemo obupno borbo, ki jo bje tržaško Slovenstvo proti mogočnemu mestu, ki je sedaj oficijelno italijansko, moramo občudovati pogum naših voditeljev in vrlino priprostega naroda, ki odbija junaki vse ljute napade, dasi, kakor zgoraj omenjeno, ni izgleda, da bi ta velika borba končala ugodno za napadence.

Ne, ako ostanejo tržaški Slovenci v tem

boju osamljeni, ni mogoče, da bi končno zmagali, ni mogoče niti, da bi si ohranili dosedanje postojanke.

Ako se pa postavimo na širše stališče, ako pomislimo, da ima Trst za seboj ne le ozki pas siromašne slovenske okolice, ki je kolikor toliko odvisna od mesta, marveč da ima za seboj velikansko slovensko zaledje, iz katerega in v katero prihaja in odhaja ves tržaški promet, od katerega je odvisro blagostanje tržaškega emporija, tedaj se prepričamo, da je Trst velike važnosti za vse avstrijske, pa tudi za izvenavstrijske Slovence, tedaj razvidimo, da tržaški Slovenci v hudi borbi za narodni obstanek niso osamljeni.

Ako bi se, recimo, vsi trgovci na Primorskem, na Kranjskem, spodnjem Štajerskem, Koroškem, na Českem in Moravskem, v Galiciji, na Hrvaškem, v Dalmaciji, v Bosni in Hercegovini — nekega lepega dne zavedli, da greše proti svojemu narodu, ako dobivajo blago od zagrizenih tržaških židov ali ga istim prodajajo, obrnila bi se prav kmalu sedanja žalostna slika. V Trstu bi nastale slovenske in slovanske velike trgovine, in v katerem taboru je denar, tam je tudi moč. Kmalu bi se pokazale posledice tudi na političnem polju.

To bi bil predmet, s katerim bi se najmej drugim bavili slovenski novinarji na shodu v Dubrovniku. Ako se spravi to širše nazorje o Trstu mej Slovence, ako se tu izraženega načela poprimajo vsi slovanski trgovci, rešili smo Trst Slovenstvu in Slovanstvu.

To je edina pot.

Državni zbor.

Dunaj, 20. sušca.

Zadnje tri dni so zborovali razni odseki. To bi bilo znamenje delavnosti, ko bi nezaupnost mej strankami ne motila parlamentarnega ravnotežja. V zbornici in v odsekih vlada premirje na odpoved. A kdo in kdaj odpove premirje, to je dnevno vprašanje. Čehi in radikalni Nemci nosijo optane puške in brusijo meče, da so pripravljeni na prvi naskok, oziroma odpor. Vplivni po-

LISTEK.

Nemška sodba o najnovejšem nemškem slovstvu.

Več nemških mlajših pisateljev se je bavilo s tem, da je opisalo razvitek nemškega slovstva v zadnjih desetletjih. Najbolje se je to delo posrečilo Adolfu Bartelsu, ki je izdal knjižico: „Die deutsche Dichtung der Gegenwart... Die Alten und die Jungen. Leipzig“, ki je nedavno izšla v ponovljeni izdaji.

Tvarina je razdeljena tako: 1. Uvod, str. 1 do 5. 2. Sreberna doba nemškega pesništva. 3. Frid. Hebbel in Otto Ludwig. 4. Veliki tabuto petdesetih in šestdesetih let. 5. Monakovci. 6. Rana dekadence. 7. Vojska 1870. leta in veliki tabuto sedemdesetih in osemdesetih let. 8. Podlistkarstvo. 9. Podlistkarstvo in starinsko pesništvo. 10. Rih. Wagner in višek dekadence. 11. Vlada inozemstva. 12. Stremljenje (Sturm u. Drang) najmlajše Nemčije. 13. Dosledni naturalizem. 14. Simbolizem in pozna dekadence.

Naslovi teh oddelkov jasno govore, v podrobnosti ne moremo se torej spuščati. K 4. točki omenjamo, da so veliki tabuti petdesetih in šestdesetih let ti-le: Freytag,

Reuter, Raabe, Groth, Storm, Keller in Scheffel; prvi trije so prozaiki, zadnji štirje pesniki. Med Monakovce šteje pisatelj Geibela, Fontane-ja, Eggersa, Pavla Heyse-ja in Roquette-a; vsi ti so občevali v gostoljubni hiši Franca Kuglerja; med znane dekadente uvršča Bartels Brachvogel-a, Spielhagna, Hamerlinga, Hopfna; veliki tabuti sedemdesetih in osemdesetih let so: Ferdinand Meyer (1825, iz Curiha), Martin Greif (1839, iz Speyerja), Ludovik Anzengruber (1839, z Dunaja), Peter Rosegger (1843, iz Knaglah na Gorenjem Štajerskem) in Mar. pl. Ebner-Eschenbach (grofica Dubska iz Zdislavice na Moravskem, 1830).

Deveti oddelek pa je tako važen, da ga Slovincem tukaj pedajemo vsega; izpuščen je samo tu pa tam kak stavek brez pomena.

„Podlistkarstvo in starinsko pesništvo.“

„Ne bo se zahtevalo od mene, da bi tukaj naslikal tako zvano dobo ustanavljanja (Gründerzeit); večina izmed nas jo je doživela in bo podpisala sodbo Ad. Sterna: To dobo označuje razkošno uživanje brez mere, npravstveno propadanje, nasladnost in sirovost, gmotna ošabnost in nizkotno obo-

žavanje denarja. Bil sem v tistih dnevih 10-leten deček in sem živel v malem holsteinskem mestu; dasi sem bil mlad in dasi sem živel oddaljen od velikega sveta, vendar sem si zapomnil marsikaj, kar je kazalo, da je ona časovna bolezen vplivala tudi v najbolj oddaljenih kotih države. Sodili bi pa krivo, ko bi mislili, da je tako hipoma obolet ves narod, dasi je neka pijanost prešinila širše kroge. Dekadence je navstala že pred vojsko; samo pokazala se je še le zdaj na strašni način, pa posebno v enem društvenem sloju, ki ga imenujem „moderno društvo“ in ki se nahaja v velikih mestih; tam pa stoji v ospredju in zasluži izraz: „Omikana tolpa“ (Bildungspöbel). Plasti, ki so prav za prav nositeljice naše narodne omike in šege, ta bolezen ni prešinila v tej meri, da bi bila razjedla vse, dasi je ta kuga napadla vse stanove in ne samo mednarodne sodrge. Dala se je bolezen še odpraviti, pa vendar ni bilo možno, tega strupa izvleči iz narodnega telesa; bolezen je prodirala in vedno bolj slabila organizem; dekadence je trajala dalje in je dospela na vrhunec še le v začetku osemdesetih let. V sredi sedemdesetih let so se sploh verovali v narodne in svobodomiselnosti ideje, ki obvladujejo Nemce, ko so pa izgubili to vero in niso našli druge

zaslonbe, ko so začeli obupavati nad vsem, kar je človeškega in božjega, in ko se je kazalo, da je gnjila pričujoča sedanost, in prihodnost pa vedno bolj nevarna, in ko je obup prešinil najboljše sinove naroda, takrat je nastopil višek dekadence (Hochdekadence). Ne bil bi še nastopil, da ji ni poti nadelala doba ustanavljanja z vsemi orgijami najgunusnejšega kapitalizma; nagonu, sirovemu materijalizmu te dobe je morala slediti doba pesimizma, dasi je ta pesimizem svojo hrano zajemal iz vzrokov, ki so ležali še globlje, nego je bila velika omotica po zmagovalni vojski.

Slovstveno dobo ustanavljanja označimo najbolje z imenom: „Podlistkarstvo“ (feuiljetonizem). To je pa še jako mil izraz. Ker je pa vse, kar je porodila ta struja, prihajalo iz podlistka, bodisi drama ali roman, je izraz vendar opravičen, posebno zaradi tega, ker se je izkazalo, da vsa struja nima nič opraviti s pesništvom. Vzgodovini nemškega pesništva bi popolnoma lahko prezrli to strujo in jo prepustili kulturni zgodovini, naj jo sodi, da ni tako samozavestno zahtevala, da se smatra za pesništvo sedanosti in da ni v kot porinila vse pesništvo, katero je zasramovala, zasmehovala in kritikovala z dovtpi.

(Dalje prih.)

itiki nosijo diplomatske obraze in vsak razgovor daje povod raznim kombinacijam. Težavno nalogo ima vlada, ki mora gladiti valove, pobijati razne pomisleke in poditi strahove. Nemci še vedno niso pomirjeni, da so Čehi nenadoma opustili odločno opozicijo in omogočili delo. Še vedno stikajo za raznimi koncesijami, ki jim jih je baje vlada dala. In vendar se vse koncesije razpote v prazen nič, ako upoštevamo, da bodo koristile tudi nemškemu prebivalstvu. Čehom je na tem, da od povišane državne žganjarine dobe nad tri milijone, s katerimi bodo mogli deloma zboljšati svoje deželne finance in to dejstvo uporabiti proti svojim političnim nasprotnikom pri bodočih deželnozbornskih volitvah. To je prvi razlog za česko taktiko, a nekoliko tudi ozir na Jugoslovane, ki se pri vsaki priliki kažejo nasprotnike obstrukcije. Dokler torej zbornica ne reši zakona o državni žganjarini, tako dolgo se ni bati parlamentarne krize. Na drugi strani pa Nemci z vso silo delajo na to, da se čim prej reši vladna predloga o zgradbi raznih železnic. Tako ima vlada dve železi v ognju, s katerima nevtralizuje nasprotna si toka. Treba je pač časa in potrpežljivosti, da se ugledajo pota, ublažijo nasprotja in da parlamentarni bolnik zopet okreva.

Odseki.

Odsek za povišanje državne žganjarine je imel danes zopet sejo in je po daljši nadrobni razpravi rešil prva dva člena dotičnega zakona. Največ ovire dela člen tretji, ki določa, da Kranjska, Štajerska in Koroška dobivajo do konca l. 1909 one čiste dohodke iz državne žganjarine, ki so jih imele l. 1899. Zastopniki teh dežel v odseku se protivijo tej določbi, ker bi se višji dohodki porazdelili le na druge dežele. Mnogi poslanci iz drugih dežel pa sploh ugovarjajo, da se Kranjski, Štajerski in Koroški izplačuje odškodnina iz skupnih dohodkov, oziroma toliko doplačuje, kolikor so donášali dohodki iz samostojne deželne naklade na žgane opojne pijače. Danes debata ni še končana o dotičnih odsekih v načrtu zakona. Upanje imamo, da prodre opravičena zahteva imenovanih treh dežel.

Železniški odsek je danes nadaljeval glavno razpravo o nameranih železnicah. Čehi zahtevajo »iunctim« z vodnimi cestami. A ta pogoj ni tako nevaren. Čehi žele, naj jim vlada in stranke zagotove, da se takoj prične s pripravami za kanale in uravnavo dotičnih rek na Češkem in Moravskem.

Državne podpore vsled uim.

Današnja seja se je pričela ob 5. uri. Prva točka dnevnega reda je odsekovo poročilo o nujnih predlogih in prošnjah za državne podpore vsled uim. Vseh predlogov in prošenj je nad 70. Odsek predlaga, da se vsi ti predlogi in prošnje predlože vladi s toplim priporočilom. Dalje se nasvetuje resolucija, naj vlada predloži izdelan program za uravnavo raznih rek in hudournikov v avstrijskih deželah. Ura je že 1/7., a še vedno ni zbornica pri dnevnem redu, ker od raznih strani deže interpelacije in vprašanja.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. marca.

Protiv eksercičijam na srednjih šolah

se je oglasil sedaj tudi mestni zastop v Ljubljani. Vsprejet je bil namreč dr. Stadena nujni predlog, s katerim se najodločneje protestuje proti uvedbi duhovnih vaj na ondnotnih srednjih šolah, s čimur se krati mladini počitnice in »neopravičeno posega v očetovske vzgojevalne pravice.« Liberški liberalci so morali torej prvi slediti svojim linškim vzornikom. No, prepričani smejo biti, da bodo našli dokaj posnemovalcev, a še več takih, ki bodo najodločneje nastopili proti takemu nastopanju liberalnih mestnih zastopov.

Križ na budimpeštanski univerzi.

Senat budimpeštanskega vseučilišča, katoliške ustanove, je pod predsedstvom in z glasom rektorja, katoliškega duhovnika, sklenil, da se morajo odstraniti črni leseni križi brez corpusa, ki so jih obesili katoliški dijaki, nad 300 po številu, v dvoranah svoje univerze. Prav pravi »Vaterland«, da so tudi

v Budimpešti duhovni rektorji »blamable Calamität« za katolike. Rektorjeva dolžnost je bila v tem slučaju, vztrajati pri zahtevi katoliškega dijaštva. V slučaju pa, da bi bil podlegel s svojim predlogom, bi bil moral takoj odložiti svojo čast, da se mu ne bi moglo očitati, da opravlja rabeljsko delo za žide, prostozidarje in druge sovražnike cerkve. Tega pa rektor Bela Kisfaludy ni storil, marveč ostal i nadalje pokorno orodje ministra Vlassicsa. — Celo liberalni »Hazarank« obsoja sklep senata in pravi: Mladina je pripomogla zopet do stare pravice križu, ki ni le znak vseučilišča, marveč od sv. Štefana sem tudi znak cele naše države in ki bi nikdar ne smel zginiti z vseučilišča. Akoravno se je sedaj država polastila tega zavoda, zahteva vendar že pieteta do vere onih, ki so položili temelj tej zgradbi, da se ne odstrani znak krščanstva. Križ mora ostati na mestu, ki mu po vsej pravici pristojta, ker sicer se bo zaneslo razburjenje z vseučilišča mej prebivalstvo in za posledice sta odgovorna senat in naučni minister.

Ogerska kvotna deputacija.

Ogerska poslanska zbornica je včeraj izvolila desetorico članov v kvotno deputacijo in sicer člano: grof Andrassy, grof Apponyi, Falk, Horanszky, Lang, Matlekovits, Pulszky, Tisza, Tomasics in grof Zichy. Kolikor je dosedaj dognano, se podaja ogerski člani kvotne deputacije na Dunaj v sredo, 27. marca, in naslednji dan se prično ustna pogajanja z avstrijsko kvotno deputacijo, ki bo torej izvoljena še tekom tega tedna. Seveda bo ta termin obveljal le tedaj, ako ne bo nasprotoval avstrijskemu parlamentarnemu kalendarju.

Položaj nove italijanske vlade.

Stališče novega Zanardellijevega kabineta je že omajano, predno »sploh pričel politično živeti. Minuli petek so nekateri rimski listi sicer vedeli poročati, da vlada v kratkem razpusti parlament, toda splošno se sodi, da zadene ta osoda le novo vlado brez večine. Levičarsko ministerstvo nima večine v nobenem važnem odseku. V proračunskem odseku sedi 20 opozicijskecev in le 16 ministerijskih, davčni odsek, ki bo preresetaval predloge, s katerimi namerava Zanardelli rešiti Italijo, pa sestoji iz šestih opozicijskecev in le treh vladinovcev, a še ti so malo zanesljivi; dva sta namreč republikanca, jeden pa socialist. Čisto naravno, da vlada tudi v zbornici zaman išče potrebne večine. Vkljub temu poročajo opozicijski listi, da bo opozicija dovolila novi vladi še nekaj odmora in jo vrgla šele pri »slovesnem« glasovanju o kakem glavnem, načelnem vprašanju.

Gibanje mej ruskim dijaštvom.

Pred nekaj dnevi smo poročali, da je kot žrtva napada umrl ruski naučni minister. Splošno se sodi, da mu je provzročilo prezgodnjo smrt skrajno sovražno dijaštvo, ki je sklenilo proti njemu zaroto in se poslužilo navadnega človeka za svoje namene. In vendar tudi sedaj še ni miru. Na vseh ruskih vseučiliščih se pojavljajo nemiri, katerih se udeležujejo z veliko »vnemo« tudi inteligentne studentke. Iz Petrograda, Moskve, Kiewa, Charkova in Odese prihajajo poročila o resnih nemirih in burnih nastopih akademiške mladeži. V novjšem času se temu gibanju pridružujejo tudi »prosvitljeni« delavci, ki obožujejo odpadnika Tolstoja, ker se hočejo maščevati nad njegovim izobčenjem iz pravoslavne cerkve. 500 dijakov in morda še več delavcev protestovalo je proti izključenju ter zahtevalo, naj se jih tudi izključi. Ko bi »Narodovci« že bili pravoslavni, bi morda že tudi to zahtevali. Policija in kozaki so napadli demonstrante, na kar se je pričel krvav boj. Poveljnik kozakov je težko ranjen. Mnogo dijakov je aretovanih. V mnogih ulicah so bile postavljene barikade. Veliki knez Sergij že pet dni ni zapustil svojega doma. Demonstranti so prevračali tudi vozove cestne železnice. Za prihodnje dni se v Petrogradu zopet boje nemirov. Izganjati so jeli vse dijake, ki se upirajo obiskati vseučilišča. — Francoski list »Aurore« pravi, da je to »vesel« pojav revolucije na ruskih tleh, ki jo prične dijaštvo, ker se drugi sloji ne morejo ganiti.

Kardinal Vaughan o prisegi angleškega kralja.

Povodom nastopa vlade kralja Edvarda smo že omenili, da mora kralj v svoji ustavni prisegi slovesno izjaviti se za protestantizem in zavreči najsvetejše resnice katoliške cerkve. Povedali smo tudi, da to katolike v Angliji neizmerno boli in so njih zastopniki v parlamentu tudi že dali duška tej občni bolesti, da pa jih je lord Salisbury zelo slabo potolažil. Sedaj se je oglasil tudi slavnoznan kardinal Vaughan s posebnim pastirskim listom, ki najodločneje obsoja kralju predpisano izjavo. Kardinal kaže najprej na patrijotizem in zvestobo katolikov do vladarja. V naslednjem hoče grajati le to, kar je v direktnem nasprotju kat. veri in kar je zakrivila zakonodaja. Katoliki so bridko užaljeni in njih srce je ranjeno v svojem najdražjem prepričanju z najnovejšo obnovitvijo onega, kar imenuje kardinal Wieseman »narodni čin apostazije« in ki se ponavlja pri vstoličenjih zadnjih 200 let. S slovesno, s prisego pred obema zbornicama potrjeno izjavo ožigosa narod v osebi svojega vladarja kot »krivoverski in malikovalski« dve najsvetejši krščanski resnici, ki so ju od nekdaj visoko cenili ne samo milijoni katolikov celega sveta, marveč tudi Grki in ostali orijentalci, ki so glede svete maše, najsvetejšega zakramenta in čiščenja Materje Božje popolno jedini z rimsko cerkvijo. Izmej vseh parlamentov na svetu sili samo angleški svojega vladarja do izjave, da je vera, katero priznava nad tri milijone krščanskih podanikov, brezverska in malikovalska. Kardinal potem popisuje korake, ki so jih storili katoliški voditelji, da bi prepredili ponovljeno žaljenje katoliških čustev, ter pove, da je tudi sam v posebnem pismu sporočil kralju svoje mnenje o tej zadevi. Kardinal upa, da bodo katoliki vse obširne države sledili zgledu svojih voditeljev in glasno povedali zakonodaji, kako grozovito in nespametno je, provzročati toliko bolest lojalnim katoliškim podanikom. Konečno odreduje nadpastir po celi westminsterski nadškofiji spravno božjo službo radi bogokletne izjave. — V parlamentu je že vložil nujni predlog, naj se odpravi sramotni del kraljeve prisega. Katoliški voditelji upajo, da predlog ne bo brez uspeha.

Angleška mornarica.

Angleško-burska vojska v Južni Afriki je zadesti jasno pokazala, da Anglija na suhem ne more biti kos nobeni evropski armadi, ker ni mogla ukrotiti niti okrog 30.000 Burov. To so, seveda prepozno, uvideli tudi v Londonu in so jeli obračati sedaj tem večjo pozornost na mornarico. Vlada je v ponedeljek predložila zbornici več načrtov glede spopolnitve in pomnoženja mornarice. V vojnem času potrebuje mornarica 154.575 mož. Z ladjami in topovi najnovejše vrste je že dobro preskrbljena, vendar se gradi večje število novih vojnih ladij. Uvedlo se je že tudi top nove vrste, čegar kroglja bo prevrtala vsako oklopnico. Iz tega se razvidi, da Angleži slutijo nevarnost, ki jim preti od gotovih strani, in se pripravljajo nanjo z vsemi močmi. Vse te priprave pa ne bodo kdove koliko koristile, ako jih Rusija napade na suhem.

Angleška blamaža.

Buri torej nočejo nič vedeti o mirovni pogajanjih z Angleži. V okrožju predsednika Krügerja se zagotavlja, da je Šalk Burger pri mirovni pogajanjih zahteval popolno notranjo neodvisnost burskih držav, odstranitev guvernerja Milnerja, pač pa je bil pripravljen, pripoznati angleško nadoblast v vseh zunanjih vprašanjih in izročitev distriktov zlatih rudokopov Angleški. Krüger pravi, da ni nikdar mislil, da se bo Botha udal. Pogajanja s Kitchenerjem so imela le namen, pridobiti Burom časa. Buri se bodo borili do zadnjega moža. Angleško-ruska vojna v Kini bi bila rešitev za burski republik, ki ne sprejmeta drugih pogojev, kot popolno neodvisnost. Angleško časopisje poziva k odločnim korakom proti Burom. Potrpežljivi papir take angleške »odločne korake« prenese in upati je, da jih bodo, kakor doslej, tudi odslej hrabro prenesli junaški Buri. Edvard VII. bode moral pač še dolgo časa čakati, da res postane »gospod Transvala«. Angleška ošabnost je s tem, da je

mali burski narod odklonil od nje ponujene mirovne pogoje, dobila zausnico, ki krepko odmeva po vsem svetu.

Evropske velesile na Kitajskem med seboj.

Vse evropske velesile so odposlale več ali manj mož na kitajsko zemljo z namenom, da zatro upor Kitajcev in varujejo lastne koristi. Sedaj se je pa popolno prekoračil ta delokrog, boj se pričinja mej velesilami. Mej Rusijo in Nemčijo se pričinja boj radi Mandžurije in ravno sedaj je ruski general odklonil pogoje, ki jih je stavil v svrhu poravnave razpora grof Waldersee, ob enem se pa vedno bolj podžiga ogenj razpora mej Francozi in Angleži. Mej Francozi na Kitajskem so že navadni klici: Proč z Angleži.

Socijalne stvari.

Za varstvo zapuščenih otrok.

Surovosti, krutosti in hudobije je danes med ljudmi veliko preveč; pri raznih prilikah izbruhne na dan v žalostnih podobah.

Kako neusmiljeno ravnaajo večkrat vozniki s konji, kako grdo mesarji semtertje z živino, ko jo v mesnico tirajo, je znano in spravi tudi mirnega človeka v nevoljo.

Koliko krutosti kažejo razni poboji med fanti ali tudi med zakonskimi, vidimo pri dotičnih obravnavah pred sodiščem; nekaj zverinskega se vzbudi v človeku ob takem času in ga dela grdega, krvoločnega; privoščimo mu malo kazni, katero mu pravica naloži.

Vendar je pri teh tepežih in pobojih med odraslimi navadno na obeh straneh nekoliko hudobije in povoda za prepir, tudi skušata drug drugemu povračati prizadete bolečine in škodo in vsled tega nas taki slučajji manj presunejo; a vse drugo je, ako se močan vzdigne nad slabotneža, mož nad otroka, ki se brani ne more.

Tak žalosten slučaj smo doživeli v Ljubljani zadnje dni. Kakor je poročal »Slovenec«, je krojač Novak iz Jahalne ulice št. 1 tako grdo in kruto ravnal s svojim 3letnim sinkom, da ga je morala policija zapreti.

Trileten otrok še ni zmožen hudobije, a vendar je lasten oče privezal revčeka po noči od 9. ure zvečer do 3. zjutraj za stol, ga pretepal, težko poškodoval, uho mu je skoro izdrl itd. Otrok se ne more braniti, izročen je na milost in nemilost jezi očetovi; tega pa čut pravice in usmiljenja ne prenese. V takih slučajjih morajo drugi poseči vmes. Ko se Novak vrne iz ječe, kaj bode z otrokom, policija ne bode mogla stati vedno poleg otroka, torej se mora poiskati druga pot za varnost otroka.

Ako imamo društva za varstvo živine, za varstvo tičev, za varstvo cvetic itd., naj se napravi še tako društvo, ki je gotovo v naših surovih časih čez vse drugo potrebno.

Imamo društvo »zavetiščje porodnih otrok«, naj bi to društvo poskrbelo tudi za take grozne slučaje.

Boj za slovensko trgovsko šolo.

Včeraj ste slovenska večina in nemška manjšina bili v kranjski trgovski in obrtni zbornici precej gorak boj. Na dnevnem redu je bila izvolitev odseka za ustanovitev trgovske akademije.

Imenom nemške manjšine se je oglasil k besedi g. Baumgartner, ki je dejal, da bi ustanovitev slov. trgovskega učilišča ne bila dobrota za deželo. Njegova stranka je bila v odseku mnenja, naj se dá Mahrovi šoli subvencija za ustanovitev oddelka, v katerem naj bi se gojenci naučili slovenske korespondence in slovenskega knjigovodstva. Govornik je bil mnenja, da je odsek sklenil ustanovitev srednje šole za internacionalni promet, ne pa slovenske trgovske akademije, za to ga je predlog za slov. trgov. akademijo presenetil. Nemška manjšina bode se udeležila volitve odbora, ako se da zagotovilo, da se bode ustanovila utrakvistična, ne pa slov. trg. šola.

Gosp. Lenarčič je povdarjal, da se hoče ustanoviti slovensko srednjo trgovsko šolo, ki nam bo dala trgovski narščaj, katerega potrebujemo. To je sklenil odsek, ko je bil g. Baumgartner navzoč, in

v odseku se je povdarjalo, da se bode učil tudi nemški jezik in da se bode gledalo na to, da si gojenci pridobijo popolno zmožnost nemškega jezika. Povdarjala se je potreba učenja italijanskega jezika. Slovenska večina je bila torej presenečena, da je nemška manjšina v zadnji slavnostni seji se tej nameri nakrat postavila po robu, neljubo presenečena tembolj, ker ustanovitev se more podpora od ministerstva nadejati le tedaj, ko bi bil ta sklep soglasen. Nemška manjšina nam je vrgla rokavico. Doslej so se vsi predlogi v zbornici pretresavali z nestranskostjo stališča, ako nemška manjšina hoče boj, bojevali se bomo v zbornici. Kaj je utrakvistična šola, nam kaže ljubljanska „utrakvistična“ realka, kjer se samo slov. jezik in krščanski nauk uči v slovenskem jeziku. Govornik je končno zavrnil napade g. Luckmana, ki je v zadnji seji govoril o nezmožnosti slov. jezika za trgovsko učilišče, dasi je znano, da jezikovna zmožnost g. Luckmana ne pooblašča do te sodbe. Že sodnijski slov. jezik je boljši od nemškega, ki ima polno ptujk.

Ko so se ponavljali svoje pomisleke o „nepraktičnosti“ slovenske trgovske šole gg. Luckmann, Baumgartner in Gassner, bili so izvoljeni v odsek gg. Klein, Kollmann, Urbanec, Filip Supančič in Lenarčič. Poleg teh sta v odseku zbornični predsednik gosp. Kušar star. in gosp. dr. Murnik. Listki navzočih treh nemških zastopnikov so bili prazni.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. marca.

Osebnosti. Zagrebški nadškof dr. Juraj Posilović bode 23. t. m. praznoval 25letnico svojega škofovskega delovanja. — Vodjo obrtne šole gosp. Ivana Šubica v Ljubljani je imenovala trgovska in obrtna zbornica kranjska v obrtni šolski svet kranjski. — Starosta kranjskih zdravnikov g. dr. Adolf Eisl praznuje 24. t. m. svojo 80letnico. — 40letni jubilej svojega delovanja v tukajšnji plinarni je predvčerajšnjim slovesno praznoval monter g. Franc Topolavec. — Umrl je včeraj v Novem Mestu c. kr. višji inženir g. Tomaž Valka. — Za volonterja pride k davkarji v Višnjogoro absolvirani nižjegimnazijec Vincenc Pirnat. — Državnopravniškimi funkcijonarjem za okraj litijski je imenovan obč. tajnik v Litiji g. Peter Jereb.

Potresno posojilo. Tavčarjev „Narod“ se pošteno trudi, da res prepreči odpis brez obrestnega posojila, ki ga je predlagal dr. Šusteršič. Ponedeljkov „Narod“ pše: „Kakor furija je prihitel dr. Šusteršič na dan s predlogom o odpomoči ljubljanskim hišnim posestnikom v pogledu potresnega posojila“. To je vendar nesramno. Med tem ko Tavčar ničesar ni storil, je v zadnjem času, ko že Ljubljancem voda v grlo teče, predlagal dr. Šusteršič pomoč, — in zato ga zmerja glasilo ljubljanskega poslanca s furijo!

Ljubljanski škofijski list. Ker presv. g. knezoškof želi, da bi dobivali „Ljubljanski škofijski list“ redno v roke tudi obč. gg. duhovni pomočniki, se je za letošnjo leto znižala na tri krome. Gospodje, ki želijo list po nižji ceni, naj se takoj oglašijo, da se jim dopušljata tudi še prvi letošnji številki, katerih se je v ta namen več natisnilo.

Izpred sodišča. Pred c. kr. deželnim kot vskljicnim sodiščem v Ljubljani je bila danes potrjena razsodba c. kr. vipavskega okr. sodišča, s katero je bila Antonija Semič obsojena na 50 kron globe in povrnitev stroškov radi tega, ker je bivši »Vipavski vinarski zadruga«, odnosno njenemu načelniku Antonu Uršiču očitala, da je vino ponarejal in tako vino kot mašno vino prodajal. Značilno je, da obdolženka niti pred prvim sodnikom niti danes ni mogla nastopiti nobenega dokaza resnice.

Dragotin Hribarjeva tiskarna v Ljubljani. Dragotin Hribar iz Celja hoče dobiti v Ljubljani tiskarsko koncesijo. V včerajšnji seji trgovske in obrtne zbornice kranjske je gosp. Lenarčič priporočal, naj se mu tako koncesijo da. Proti je govoril gospod Klein. Predno je

zbornica mogla o tem sklepati, postala je — nesklepčna.

Kreditno društvo kranjske hranilnice še vedno ni dobilo od upravnega sodišča odgovora o pritožbi proti prevelikemu dohodninskemu davku. Včeraj je trgovska in obrtna zbornica sklenila storiti korake, da se skoro dobi odgovor. Ker bi propad kreditnega društva sedaj, ko grozi obrtnikom potresno posojilo, bil kritičen za Ljubljano, želeli je, da se vprašanje o dohodninskem davku pri kreditnem društvu ugodno reši. Res čudno je, da je bil kreditnemu društvu določen ogromen dohodninski davek, dasi je društvo izkazalo izgubo in nobenega dobička. Uprav kričeče je, da se pri določanju dohodninskega davka gleda le na promet, ne pa na pravi dohodek katerega promet donaja.

Magistratni svetnik Al. Kremžar na Dunaju je na lastno prošnjo upokojen. Mestni svet mu je za dolgoletno zaslužno delovanje podelil veliko zlato Salvatorjevo svetinjo.

Trgovski zavod v Postojini. Trško oskrbnništvo v Postojini je sklenilo storiti korake za ustanovitev združene trgovske in obrtne šole. Ker je Postojina centrala Notranjske v neposredni bližini Trsta in Reke ter je notranjsko ljudstvo za trgovino jako nadarjeno, je ta sklep zelo umesten. Ministerstvo je nasvetovalo, naj bi se šola, v kateri bi bili združeni obrtnost in trgovstvo, ne ustanovila, ker tako združenje ni praktično. Po mnenju ministerstva bi bila najbolj prikladna trgovska šola za Notranjsko. Tržno oskrbnništvo v Postojini je pripravljeno v novem šolskem posloju dati prostore za tako šolo, preskrbeti razsvetljavo, čiščenje in kurjavo; kaj več ne more žrtvovati, ker nima sredstev. Trgovska in obrtna zbornica je že jedenkrat o tej zadevi sklepala, a akta vsled skrbi svetnika Murnika ni. Stroški za ustanovitev take šole bodo precejšnji, ker bode treba nastaviti ravnatelja, dve ali tri učne moči, nekaj predmetov pa bodo lahko podučevali ljudski učitelji. Upanje je, da bode ta primernimi zneski prispevali k vzdrževanju šole država in dežela. Včeraj je trgovska in obrtna zbornica sklenila prispevati k vzdrževanju trgovske šole v Postojini 10 odstotkov od svote, ki se dobi po odbitih stroških za kurjavo, svedavo in snaženje.

Liberalci na Štajerskem zahtevajo, da jim naj „klerikalci“ brez odloga izročijo „Sl. Gospodarja“, češ da ga samo liberalci znajo urejevati, ter v „Narodu“ kar ukazujejo: „Sem z listom!“ Oblastni so pa ti ljudje! Treba jim pokazati, da jih ljudstvo ne mara.

„Südsteierische Presse“ pred porotniki. Glasilo ptujskih Nemcev „Pettauer Zeitung“ je napadlo ptujsko duhovščino, ker je pri ljudskem štetju upisala kot občevalni jezik slovenščino. Napadi so bili taki, da je „Südsteier. Presse“ proglasila pisca za fakina in mu dejala „Lausbube mit dem bekannten Ohrfeigengesicht“. Urednik „Pettauer Zeitung“ vitez Kalchberg je tožil urednika „Südsteierische Presse“ č. g. Franciška Šegulo, ki se je zagovarjal, da ni vedel, da je napade pisal Kalchberg. Mariborski porotniki so krivdo potrdili in obtoženi je bil obsojen na 200 K.

V Starem trgu pri Slovenjegrađu je dne 17. t. m. imela ondota kmetska zadruga občno zborovanje v gostilni pri Petriču. Ljudstva iz Starega trga, Slovenjegrada, Šmartina, Podgorja in drugih bližnjih župnij se je zbralo v ogromnem številu. Predsednik g. Werdnik otvoril zborovanje, pristržno pozdravi navzoče te dá besedo g. prefektu Korošcu iz Maribora. Razlagal je, kako in kdaj je prišel kmetski stan v roke kapitalizmu. Izviti se mu more kmetski stan le zadržnim potom. Potem je kazal pot, po kateri naj začnejo naše zadruge hoditi, in opozarjal na nevarnosti, katerim se naj izognejo. Toplo je priporočal, naj iščejo vsa sredstva, da sebe in svoje sinove v socialnem vprašanju visoko izobrazijo, kajti le v tem slučaju bo se nameravana socialna preosnova družabnih razmer mogla srečno dovršiti. Mej govorom in po govoru so poslušalci glasno odobraval govornikova izvajanja. Gosp. nadučitelj Ša-

la mun iz Šmartna je v imenu vseh navzočih govornika iskreno zahvalil za njegove poučne in bodrilne besede. Na to so sledila poročila tajnikova in blagajnikova, ki so se vzela brez ugovora na znanje. Pri volitvah so se izvolili zopet prejšnji možje, le blagajnikom je bil na novo izbran gosp. Schöndorfer iz Starega trga. Po zborovanju je takoj pristopilo mnogo novih združenikov. Odbor ima jasno načrtan program za bodoče delovanje, a mi mu želimo največ uspeha.

Izvanakademiška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Građu je imela svoje letno zborovanje dne 14. t. m. v Kaubetovi gostilni pri jako slabi vdeležbi. Iz prvomestnikovega poročila je posebno omeniti pohvalno pismo osrednjega odbora gospodu sodniku v p. Fr. Hrašovecu, blagajniku podružnice od njenega početka do sedaj, kateremu se je v prvi vrsti zahvaliti, da ima podružnica danes čez 200 udov. Podružnica sama ga je že dne 11. sušca 1899. l. odlikovala s tem, da mu je podarila veliko sliko sv. Cirila in Metoda, a pri lanskem zborovanju je enoglasno sklenila, g. Hrašoveca glavni skupščini predlagati za imenovanje častnim udom družbe. Ta želja se sicer podružnici ni spolnila, ali v odgovor na to je dobil g. Hrašovec gori imenovano jako laskavo pohvalno pismo, katero se je pri zborovanju prebralo in je v čast celi podružnici. Teško in neprijetno breme blagajnika se je tokrat g. Hrašovecu na njegovo prošnjo in z ozirom, da šteje že osemdeset let, odvzelo, a da ostane tudi naprej v odboru, bil je voljen prvomestnikovim namestnikom Bog nam ga ohrani še mnoga leta! — Iz nadaljnega poročila smo izvedeli, da podružnica krepko uspeva in raste; koncem pretečenega poslovnega leta je imela 4 pokrovitelje, 30 ustanovnikov, 151 rednih udov in 53 podpornikov. Po smrti je podružnica zgubila med letom šest udov. — Blagajnik je izkazal K 684.04 dohodkov. — Na predlog g. dvornega svetnika vseučiliškega prof. dr. Kreka, da se izvoli stari odbor — kolikor — mogoče — zopet, bili so voljeni v odbor za tekoče leto: g. dr. Fr. Žižek prvomestnikom, g. J. Mikl blagajnikom, g. M. Ljubša tajnikom in njihovimi namestniki: gg. Fran Hrašovec, J. Sterlé in dr. J. Sernec. Zborovanje je trajalo pet četrt ure. Dejstvo, da vodi podružnico še tudi znanec g. dr. Žižek, nam je najboljše zagotovilo, da bode graška izvanakademiška podružnica i znanec uspevala in rastla!

Ljubljanski trgovci proti letnim semnjem. 33 ljubljanskih trgovcev se poteza, naj se omeji pet ljubljanskih sedem dni trajajočih semnjev. V svoji vlogi povdarjajo, da so letni semnji konkurenca trgovcem, ker kmetje raje kupujejo na semnju, nego v prodajalnicah, ter da imajo od letnih semnjev dobiček samo krčmarji. Trgovska in obrtna zbornica je včeraj sklenila priporočati, naj se letni semnji skrajšajo od sedem dni na jeden dan. — Čudno, da se zbornica na krčmarje ni ozirala, zakaj mi jako dvomimo, da bodo ljubljanski krčmarji veselji, če se semnji skrajšajo.

Ujeta beguna. Iz zapora v Trebnjem usla postopača Mihaela Stranarja in Antona Thomtszanyja so orožniki ujeli blizu Mirne.

Tatvina. V Trziču je dne 19. t. m. med 7. in 8. uro zvečer, ko sta bila kapelana v župnišču pri večerji, prišel tat g. kapelanu Jožefu Kržišniku srečo voščiti. Postrežnica je snažila obleko na hodniku in pospravljala v sobah. Ta čas je tat prišel na hodnik in se je skril. Ko je postrežnica odšla in zaklenila vrata na hodniku, je tat z železno kljuko vlomil vrata v stanovanje g. kapelana Kržišnika. Iz omare je ukradel nov črn svrhnik, novo salonsko suknjo, jeden talar, plav težak menčikof in suknjo za spovednico iz rujavkastega gorenjskega suknja. V tej suknji sta bila dva robca in 100 rudečih spovednih listkov. V površniku je bil usnat etui za smodke, v katerem sta bili dve trabuko in ena portoriko smodki. Tat je vzel seboj dva ključa (od omare in klečalnika) in z mize kakih 15 razglednic in voščil za god. Klečalnik je deloma odprl in razmetal v njem podobice. Tudi v predalniku je iskal denarja, pa ga ni dobil. —

Škode je nad 200 kron. Zunaj na hodniku je odlomil pri vratih en kavelj, snel okno in odromal z ukradenimi obleko. Na sumu je neki Lavtar, kovaški pomočnik, doma iz Sela, ki je opoldne še beračil pri gospodih v župnišču in je že enkrat kradel pri tačasnem kapelanu Trpinu v istem prostoru, v katerem stanuje sedaj g. kapelan Kržišnik.

V Št. Vidu pri Stičini bode sodišče iz Višnje gore imelo vsak mesec dva uradna dneva.

Ljubljanske novice. Zaprta podjetja. Konkurz je napravil gostilničar v Grajzarjevem hotelu na Dunajski cesti Andrej Šmoliner. Lenarčičeva prodajalnica v »Zvezdi« je zaprta. — Tarifno pisarno nameravata ustanoviti gg. Domicej in Alojzij Lavrenčič. Magistrat in trgovska zbornica sta se že izrekli za tako pisarno. — Dela za električno železnico prično prihodnji tork. Delalo bode okoli 300 delavcev. Prva dela bode izvrševala tvrdka Rostock & Hoffelner. — Iz blaznice ušel. Iz blaznice ubegli Gregor Rogl je bil danes po noči na Tržaški cesti prijet in odpeljan nazaj v blaznico na Studenec. — Aretovan je bil včeraj radi nenavnega dejanja hlapca Jakob Vodlan v Linhartovih ulicah št. 28. — Obsojen je bil včeraj natakarnik Ernst Brus, ki je pri »Tislerju« v Kolodvorskih ulicah ukradl 20 gld, na 13 mesecev ječe. Prebrisani natakarnik, ki je bil radi tatvine že sedemkrat obsojen, je ves čas tajil. — Radi razgrajanja so včeraj zaprli šest fantov, ki so prišli na nabor. — Tatvina svetega Petra cerkvi. Danes po noči je nekdo s ponarejenim ključem odprl sv. Petra cerkev in nekaj denarja pobral iz pušic. Zjutraj je cerkovnik našel odprto cerkev. Sum leti, da je dejanje izvršil blazni Rogl, ki je bil v Kranju že prijet in je ušel proti Ljubljani. Rogl je nevaren tat in je nekoč na Posavju nekomu ukradl uro vredno 240 kron, uro prodal za 5 gld, kar je potem z ukradenim skupaj zapil. — Napad na duhovnike. Napadel je danes pred školijo postopač Šifer Franc iz Žabnice dva duhovnika. Postopač je že v luknji. — Oklofutani redar. Redarju Gašperlinu je danes Ljubljancem rekrut Jakopič zadal močan udarec. Jakopiča so mogli ukrotiti šele z orožniško pomočjo. — Ukradl je neki fant Čarman pri Veselovki v Prešernovih ulicah razne drobnarije. Fant je zaprt.

Ples rakovskih samcev v šoli, o katerem je toliko pisal »Slov. Narod«, je bil prepovedan od c. kr. okrajnega glavarstva logaškega in »samci« so dobili za služenje nos.

Ukradl je nek postopač kapelanu gosp. Antonu Golfu v Mengšu iz zaprte sobe denarnico z dvema petakoma, dvema goldinarjema in nekaj drobižem. Postopača so prijeli v Lukovici.

Koncert v dobrodelni namen. V „Narodnem domu“ v Celji se bode vršil v nedeljo dne 24. marca t. l. v veliki dvorani koncert v prid podpornega zaklada društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov. Pri tem sodelujeta iz prijaznosti kot gosti baritonist g. dr. Bela Stuhel in virtuos na gosli g. Beno Serajnik, nadalje sl. »Celjsko pevsko društvo« in tamburaški zbor »Celjskega Sokola«. Vspored je jako obsežen in mnogostranski. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: v dvorano 80 h, na galerijo 40 h. Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Podeljene ustanove. Trgovska in obrtna zbornica kranjska je podelila ustanovo za slušatelje eksportne akademije akademiku Ludoviku Boštjančiču. Ustanove za gojence c. kr. obrtne šole v Ljubljani so dobili: Jožef Grčar, Janez Cedilnik in Jožef Kastelic po 100 kron, Jožef Lojč, Marija Ažman, Marija Pirc in Marija Sušnik po 50 kron.

Radi razžaljenja Veličanstva je bil v Trstu na 3 mesece ječe obsojen 17letni Roman Kosmina iz Nabrežine.

Voz ga je zmečkal. Anton Živec, 33leten mož iz Oseka na Goriškem, je šel v četrtak v gozd nasekat drva. Ko se je vračal z dobro naloženim vozom, v kateri sta bila vprežena dva vola, se je na potu

Jarka, ki je kljub svojim 50 letim intimo občevala z mladimi ljudmi. Zabodel ji je bodalo v hrbet, potem jo pa še zadavil.

Zdravstvene smodke. Vse kadi danes. Vse pridige zoper tobak nič ne pomagajo, vkljub temu, da se ne da tajiti, da ima tobak v sebi res zdravju kvarljivo tvarino nikotin. Profesor Gerold v Hallcu je mnogo kadil in si s tem izpodkopal zdravje. Začel je premišljevali, kako bi se tobak naredil neškodljiv, ne da bi izgubil svoj prijetni vonj. Doslej so skušali tobaku vzeti škodljivost s tem, da so mu vzeli nikotin. A z nikotinom izginejo tudi aromatična olja, in kadivec slednjič nima v ustih nič drugega nego tlečo slamo. Prof. Gerold torej pravi, da se nikotin ne sme vzeti tobaku, ampak se mu mora dodati tvarina, ki ne kvari okusa, a paralizira nikotinov strup. Tako tvarino je našel prof. Gerold v ekstraktu rastline „Origanum vulgare“. To je za kadivce velika pridobitev, in na Nemškem se že pridno kade „zdravstvene smodke.“

Posredovalnice za delo na Ruskem. Na Ruskem se začena čutiti pomanjkanje delavcev na polju; veleposestniki tožijo, da ni moč dobiti ljudi za poljska dela. Krivdo zavračajo na to, da hodi vsako leto na tisoče mož čez mejo na Prusko in tam iščejo dela. To hočejo preprečiti s tem, da so začeli snovati posredovalnice za d-elo po okrajih. Župani po občinah morajo začetkom pomladi zapisati ljudi, kateri nimajo doma dela in zaslužka, in te zapisnike pošiljajo na okrajne gosposke; posestniki pa zopet tem okrajnim gosposkam naznanijo, koliko ljudi in za koliko časa jih bodo potrebovali. Toliko jih mora ostati doma, ostanek se le dobi potne liste čez mejo. Ideja ni slaba in bo treba tudi pri nas kaj storiti za kmete, da bodo imeli poljskih delavcev.

Kaj pa pravi „intelligencia“? Kdor doslej še ni spoznal natančneje „klerikalnega“ programa, ta iz sledečih besed „Sočinih“ spozna lahko vse „klerikalno“ delovanje: „Kako se zgražajo brumne, nedolžne, krotke, ponižne, človekoljubne, miroljubne, vse posvetno zaničujoče, le po svetih nebesih hrepeneče, svojega bližnjega ljubeče, le po pravici koprneče, nikdar obrekujoče, laži ne poznajoče, v sami plemenitosti se topeče ljube duše... Ti ljudje brcajo, psujejo, bijejo kakor slepi derviši okoli sebe. „Naši naslovi so zasluženi!“ Ta krasna stilistična vaja se je „Narodu“ zdela tako izborna, da jo je takoj ponatisnil. — Iz Metlike je došla važna vest, da bo „veter odnesel“ vso „klerikalno“ nahujskano tolpo“, in v preroškem duhu piše tamošnji liberalec L.: „Nastala bode doba miru in svobode šele takrat, ko bodo strte verige klerikalstva in sužnostij.“ Tudi moliti zna ta liberalec: „Dal Bog, da nam čim prej zasije zarja zlate duševne in verske svobode!“ Mi mislimo, da mož zdihuje po oni svobodi, v kateri so izvestni ljudje imeli po 15—20% obresti od ubogega ljudstva. — Korošci so pa zvedeli iz včerajšnjega „Naroda“, da so njih duhovniki nastopili „izdajska pota.“

Društva.

(Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov s sedežem v Celju) vabi na 5. občni zbor, ki se bode vršil 24. marca t. l. ob 4. uri popoldne v mali dvorani „Narodnega doma“ v Celju z nastopnim vsporedom: 1. Čitanje zapisnika o IV. občnem zboru, 2. poročilo društvenega vodstva in pregledovalcev računov, 3. volitev odbora, 4. razni predlogi. — Zunanji p. n. člani se opozarjajo na določbe §§ 24. in 25. društ. pravil. Odbor.

(Bolniško in podporno društvo pomočnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko. Dne 2. t. m. na rednem občnem zboru izvoljeni odbor so je pri seji dne 9. t. mes. sledeče konstituirali: Gospod Franjo Kandare predsednikom, gospod Vojteh Vidmajer podpredsednikom, g. Josip Florijandič tajnikom in g. Josip Zadel blagajnikom. — Pri tej priliki apelujemo na slavne hranilnice, posojilnice, zavarovalnice, gg. odvetnike, notarje ter vse druge gospode načelnike jedrnic podjetij, da bi blagovolili svoje osebe priglasiti bolniškemu in podpornemu društvu pomočnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko. Odbor.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: G. prof. kanonik dr. M. Leben 20 K. — G. J.

Soukup, župnik v Stari Oselici, 10 K. — G. I. Seigerschmid, župnik v Zaplani, 6 K. — G. profesor in konzist. svetnik I. Gnjezda, 10 K. — G. Anton Lovšin, župnik na Dobrovi, 8 K 60 v. — Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 21. marca. (C. B.) Sinočnja seja poslanske zbornice je trajala danes zjutraj do polu 2. ure. Za Hrubbyem so govorili o njegovem predlogu poslanec Albrecht, Biankini, Schreiner in Sileny. Okoli 11. ure je pričel govoriti glavni protigovornik poslanec dr. Lueger, za njim pa pro dr. Kramar. Nujnost predloga je bila odklonjena.

Dunaj, 21. marca. (C. B.) V današnji seji poslanske zbornice je na dnevnem redu poročilo odseka za uime o nujnih predlogih v zadevi državnih podpor prizadetim krajem in občinam. — Ministerski predsednik v posebnem dopisu prosi zbornico, naj izvoli člane v delegacijo.

Dunaj, 21. marca. (C. B.) V odseku za vodne ceste je izjavil ministerski predsednik dr. Koerber, da smatra vlada vprašanje o vodnih cestah za jedno glavnih točk svojega gospodarskega programa. Potrebo gradnje kanalov prizna v polni meri in bo vlada takoj po praznikih predložila zbornici dotični načrt.

Dunaj, 21. marca. Delegaciji se snideta meseca maja na Dunaju. Kvotni deputaciji se bodele sešli, po poročilih nekaterih listov, mej velikonočnimi počitnicami državnega zbora na Dunaju.

Celovec, 21. marca. Občni zbor kmetij, družbe je izvolil dekana mosgr. Pacherja in dvornega svetnika Kalteneggerja na Dunaju častnima članoma.

Praga, 21. marca. Češki listi javljajo, da je zadnje bivanje grofa Goluhoškega v Krakova imelo političen pomen. Poljaki v Galiciji so ogorčeni nad postopanjem pruske vlade proti Poljakom v Nemčiji.

Praga, 21. marca. Tu se vrši danes ljudski shod, katerega je sklical dr. Baksa. Dnevni red je: „Protest češkega naroda proti politiki češke delegacije.“ Na shod so povabljeni vsi poslanci mladočeške stranke.

Budimpešta, 21. marca. Načelnika orožniškega oddelka v domobranskem ministerstvu fml. Jablonczyja je nekdo hotel ustreliti s samokresom. Napadeni ga je pravočasno ranil s sabljo, na kar so ga prijeli. Napadalec je izjavil, da se je hotel maščevati, ker je fml. kriv, da je odslovljen iz službe.

Petrograd, 21. marca. Tu se snuje „jugoslovanska zveza“. Mnogo odličnih Rusov podpira snovanje takega društva.

Petrograd, 21. marca. V Dorpatu so se pojavili dijaški nemiri.

Petrograd, 21. marca. Tudi ruski listi se trudijo, da razdero trozvezo. „Novosti“ pišejo, da ima Avstrija pot od propasti, ako se približa francosko-ruski zvezi.

Berolin, 21. marca. Nemški državni zbor praznuje danes 30letnico svojega obstanka.

Kodanj, 21. marca. Nove volitve za parlament se vrše 3. aprila.

Pariz, 21. marca. „Newj. Herald“ poroča iz Tientsina 19. t. mes.: Grof Waldersee se je dogovarjal z ruskim generalom Vogakom in angleškim poveljnikom Campbellom. Ruski general je izjavil, da v zadevi razpora ne da nikakega odgovora, dokler se Angleži ne umaknejo s teritorija, ki pripada Rusiji.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevel I. B.—č.

(Konec.)

Marsikdo je mislil, da bode Lucia imela zlate lase in rožna lica, dve krasni očesi in Bog več kaj še. Ko pa pride Lucia, začno zmigavati z ramami in vihati nosove: Taka

je? Pričakovali smo kaj boljšega, ker se je toliko govorilo. To je kmetsko dekle kot so druge. Tacih je povsod dovolj. Ta odkrije to napako, ona drugo. Nekaterim se zdi celo grda.

Tega pa nihče ne reče Renzu v obraz, da se mu ni bilo treba bati nič hudega. A marsikdo mu to prinese na nos. Renzo je seveda hud, začne premišljevali in se pritoževati: Kaj vas to briga? Zakaj ste toliko pričakovali? Ali sem vam kdaj govoril o nji? Ali sem vam rekel, da je lepa? Ali vam nisem samó rekel, da je dobra ženska? Kmetica je! Ali sem vam rekel, da pripeljem kneginjo? Ali vam ni všeč? Ne glejte je! Saj imate dovolj lepih deklic tukaj. Te glejte!

Taka otročarija časi določi človeku tek življenja. Če bi Renzo moral vedno tu živeti, ne bilo bi zanj prijetno. Ker je postal jezen, razjezil je še druge. Proti vsakemu je bil neuljuden, ker je vsakdo sodil Lepoto Lucije. Seveda ni ljudij z gorjačo napadal, a mnogo se dá narediti, četudi se ne pregrešimo zoper uljudnost. Renzo začne zbadati z vsako besedo, da je že rekel, če je bilo dva dni slabo vreme: „Ej, to gnezdo!“ Kmalu se razpre z osebami, s katerimi je preje v prijaznosti živel, in kmalu bi živel z vsemi v sovraštvu, dasi bi ne vedel, kaj je tega krivo.

A kuga je imela takorekoč vse popraviti, kar je pretrpel. Pobralla je gospodarja neke predilnice tik Bergama. Dediču, lahkoživemu mladeniču, ne ugaja rokodelstvo in sklence vse po nizki ceni prodati, zahteva pa, da se mu denar takoj na roko odšteje, da bi ga lahko po svoje zapravljal. Ko Bortolo to sliši, gre gledat in se hoče uravnati, a on je imel premalo novcev prihranjenih, da bi mogel takoj denar odšteti. Zato zadržuje prodajalca, vrne se hitro, poroči to stričniku in ga pozove na skupno kupčijo. Renzo ne premišlja, odloči se za rokodelstvo in pritrdi. Sklene se pogodba. Ko pridejo novi gospodarji, niso ljudje presojali Lucije, celo ugajala jim je. Renzo izve, da masikdo pravi: „Ali si videl ono lepo lisico?“ Pridemnik nekoliko olajša pomen samostalnikov.

Čemernost, katero prinese iz prejšnjega kraja, ga izuči. Preje je bil nekoliko preglasen, in je rad grajal drugih žene. Sedaj je uvidel, da so besede drugačne v ustih in drugačne v ušesih. Zato preje vselej premisli, predno kaj izblekne.

Seveda je imel tudi tu sitnosti. Človek, — pravi naš vir — ki zelo ljubi čudne primere, a potrpite ker je zadnja!

Človek je na svetu podoben bolniku, ki leži na nerodni postelji in vidi okrog sebe na videz zlozne postelje ter misli, da bi se tam boljše ležalo. A jedva se preseli, začne se pačiti: tu ga boče, tam ga tišči. Ne pomaga mu nič, da je premenil posteljo. Zato moramo, pravi naš vir, dobro delati, ne dobro živeti, potem bomo tudi boljše živeli. Seveda je ta primera nekoliko prisiljena, kakor je sploh navadno pri piscih iz sedemnajstega veka; sicer pa ima prav. Naša junaka nista več doživela težav in nadlog, kakor smo jih pripovedovali. Živela sta mirno, srečno, da bi ju lahko zavidali. Če bi vam moral o tem pripovedovati, dolgočasil bi vas.

Kupčija se je dobro obnesla. Iz početka je bila trda za delavce, in še ti so zahtevali nezmerne plače. A z naredbami so se omejile plače, tako da je kmalu prišlo vse v stari tir, kar je popolnoma prav. Iz Benetk pride druga naredba, da so namreč tuji deset let prosti vseh davkov. Za Renza je to nova sreča.

Še pred letom se jima porodi deklica prav po Renzovi volji, da bi mogel izpolniti svojo svečano obljubo. Dobila je ime Marija.

Pozneje je prišlo še več otrok, drug za drugim. Agnese jih je pestovala, božala, poljubovala na lica, kjer se jim je poznal nekoliko časa bel sled. Vsi so bili pridni. Renzo je hotel, da se vsi naučijo čitati in pisati, češ, da se morajo tudi oni naučiti te zvijače.

Prijetno je bilo poslušati, če je Renzo pripovedoval svoje zgodbe. Vedno je s tem končal, da je povedal, kako se hoče ravnati v bodočnosti: „Naučil sem se, da se več ne bodem mešal v hrup, da ne bodem govoril

na javnem trgu, da ne bodem preveč pil, da pred vrati ne primem za kladivo, če je okrog precej vročerkvnihih ljudij, ne navežem si zvonca na noge, predno ne premislim, kaj se iz tega lahko izcimi.“ In še mnogo drugega.

Lucia s tem ni bila zadovoljna, dasi je odobrila te nauke. Zdelo se ji je, da še nekaj manjka.

Ker je slišala vedno isto pesen in čisto mislila na njo, reče nekoč svojemu pridigarju: „In kaj sem se jaz naučila? Jaz nisem iskala trpljenja, poiskalo me je samo.“ Po tem pa smejo še pristavi: „Hotel nisi povedati, da sem storila napako tedaj, ko sem se tebi zaobljubila.“

Renzo je bil v zadregi. Po dolgem vkupnem premišljevanji skleneta, da trpljenje časi pride, ker smo sami krivi, da pa ga časi najprevidnejše in najnedolžnejše življenje ne odvrne, da pa je ublaži zaupanje v Boga, naj pride brez naše krivde ali po naši krivdi, in da nam časi celo koristi za poznejše življenje.

Če tudi sta do tega zaključka prišla dva priprosta človeka, vendar se nam zdi tako pravičen, da smo ga hoteli postaviti za geslo cele naše povesti.

Če vam je ta ugajala, bodite hvaležni piscu in onemu, ki jo je po njem posnel. Če smo vas pa dolgočasili, bodite prepričani, da tega nismo navlašče storili.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 20 marca 1901.			
Za 50 kilogramov.			
Pšenica za pomlad . . .	K 8.00	do K 8.01	
„ za maj-junij . . .	7.07	„ 7.08	
„ za jesen . . .	8.06	„ 8.07	
Rž za pomlad . . .	8.15	„ 8.16	
„ za maj-junij . . .	7.06	„ 7.07	
„ za jesen . . .	7.18	„ 7.19	
Tursica za maj-junij . . .	5.56	„ 5.57	
„ za julij-avg. . .	5.68	„ 5.69	
„ sep-oktober . . .	5.72	„ 5.73	
Oves za pomlad . . .	6.89	„ 6.90	

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje bure, mraza v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Noba	Početna
20. 9. 1901.	715.3	7.0	sl. zah.	dež	
21. 7. 1901.	715.7	5.3	sl. jug.	megla	13.4
21. 2. 1901.	716.7	10.4	„	dež	

Srednja dnevna temperatura 6.8, normalna 4.4

300 1-1

Potrtem srcem javljamo pretužno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo, našega prisrčno ljubljenega soproga, oziroma očeta, gospoda

Tomaža Valka

c. kr. okrajnega nadinženerja

danes ob 11. uri popoldan, po kratki mučni bolezni, v 52. letu njegove dobe, k sebi v boljšo večnost poklicati.

Pogreb vršil se bode v petek dne 22. marca ob 5. uri popoldne.

Svete maše za dušo ranjega brale se bodo v tukajšnjih cerkvah.

Dragi ranjki priporočajo se v blagi spomin in pobožno molitev.

Rudolfovo, dne 20. marca 1901.

Antonija Valka roj. Prillinger, soproga.
Edvard Valka, sin.

Prosi se tihega sožalja.

233 1-1

Tužnega srca javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da so mi moja teta

Jerica Pegam

dné 17. marca ponoči ob 3/4 na 12. uro, večkrat previdni s sv. zakramenti, v 89. letu svoje starosti umrla.

Pogreb rajeke tete je bil dné 19. marca ob 5. uri popoldne na mestno pokopališče škofješko.

Priporočam jih v pobožno molitev, zlasti tistim prečast. gospodom duhovnikom, ki so bili ob času solanja v Škofji Loki izročeni skrbni njihovi vzgoji.

Škofja Loka, dné 19. marca 1901.

Marija Johan.

